

Megillat Esther:

What They Didn't Teach Us in Day School

Rabbi Hayyim Angel
KJ Rabbinic Scholar
National Scholar, Institute for Jewish Ideas and Ideals
hangel@jewishideas.org
www.jewishideas.org

1. Esther 3:8

Haman then said to King Ahasuerus, “There is a certain people, scattered and dispersed among the other peoples in all the provinces of your realm, whose laws are different from those of any other people and who do not obey the king’s laws; and it is not in Your Majesty’s interest to tolerate them.

אסתר ג:ח

וַיֹּאמֶר הָמָן לְמֶלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוּשׁ יֵשְׁנוּ עִם אֶחָד מִפְּזָר וּמִפְּרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל מְדִינֹת מְלְכוּתְךָ וְדָתֵיהֶם שְׁנוֹת מִכָּל עָם וְאֵת דְּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים וְלִמְלֶכֶךְ אֵין שׁוּה לְהִנִּיחֵם:

2. Esther Rabbah 7:12

For every charge which Haman brought against them below, Michael pleaded a defense for them above. He said: ‘Sovereign of the Universe, Your sons are being accused not because they have worshipped idols nor because they have shed blood, but solely because they have kept Your laws.’

אסתר רבה ז:יב

ולמלך אין שוה להניחם, כל מה שהיה המן מקטרג את ישראל מלמטה היה מיכאל מלמד עליהם סניגוריא מלמעלה, אמר לפניו רבש"ע אין בניך מתקטרגין לא על שעבדו עבודת כוכבים ולא על שגלו עריות ולא על שפיכות דמים, אלא אין מתקטרגין אלא על שהן משמרין את דתותיך!

3. Megillah 12a

R. Simon b. Yohai was asked by his disciples, Why were the enemies of Israel in that generation deserving of extermination? He said to them: Do you answer. They said: Because they partook of the feast of that wicked one. [He said to them]: If so, those in Susa should have been killed, not those in other parts? They then said, Give your answer. He said to them: It was because they bowed down to the image. They said to him, Did God then show them favoritism? He replied: They only pretended to worship, and He also only pretended to exterminate them.

מגילה יב.

שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה אמר להם אמרו אתם אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע אם כן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו אמרו לו אמור אתה אמר להם מפני שהשתחוו לצלם אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר אמר להם הם לא עשו אלא לפנים אף הקדוש ברוך הוא לא עשה עמהן אלא לפנים.

4. Esther 3:2-4

²All the king's courtiers in the palace gate knelt and bowed low to Haman, for such was the king's order concerning him; but Mordecai would not kneel or bow low. ³Then the king's courtiers who were in the palace gate said to Mordecai, "Why do you disobey the king's order?" ⁴When they spoke to him day after day and he would not listen to them, they told Haman, in order to see whether Mordecai's resolve would prevail; for he had explained to them that he was a Jew.

אסתר ג:ב-ד

(ב) וְכָל עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כָּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהֶמֶן כִּי כֹן צִוָּה לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמֶרְדֵּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה: (ג) וַיֹּאמְרוּ עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמֶרְדֵּכַי מִדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ: (ד) וַיְהִי בֵּאמָרָם כְּאֲמָרָם אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיִּגִּדּוּ לְהֶמֶן לְרָאוֹת הַנִּעְמָדוֹ דְּבַרֵי מֶרְדֵּכַי כִּי הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר הוּא יְהוּדִי:

5. Esther Rabbah 6:2

Was Mordecai then looking for quarrels or disobedient to the king's command? The fact is that when Ahasuerus ordered that all should bow down to Haman, the latter fixed an idolatrous image on his breast for the purpose of making all bow down to an idol.

אסתר רבה ו:ב

וכי קנתרן היה ועובר על גזירת המלך אלא כשצוה אחשורוש להשתחוות להמן חקק עבודת כוכבים על לבו ונתכוון כדי שישתחוו לעבודת כוכבים.

6. Megillah 10b

The wicked Haman who put himself up as an object of worship...

מגילה י:

המן הרשע שעשה עצמו עבודה זרה... (גם במגילה יט.)

7. Esther 10:1

King Ahasuerus imposed tribute on the mainland and the islands.

אסתר י:א

וַיִּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרֶשׁ אַחֲשֹׁרוֹשׁ מִסַּעַלְהָאָרֶץ וְאֵיֵי הַיָּם:

8. Esther 4:10-11

¹⁰Esther told Hathach to take back to Mordecai the following reply: ¹¹"All the king's courtiers and the people of the king's provinces know that if any person, man or woman, enters the king's presence in the inner court without having been summoned, there is but one law for him—that he be put to death. Only if the king extends the golden scepter to him may he live. Now I have not been summoned to visit the king for the last thirty days."

אסתר ד:י-יא

(י) וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְחַתָּךְ וַתְּצַוְהוּ אֶל־מֶרְדֵּכַי: (יא) כָּל־עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבוֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַחֲצַר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקְרָא אַחַת דָּתוֹ לְהִמָּיֵת לְבַד מִאֲשֶׁר יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שֵׁרְבִיט הַזֶּהב וְחָיָה וְאֵי לֹא נִקְרָאתִי לְבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם:

9. Esther 4:7

Mordecai told him all that had happened to him, and all about the money that Haman had offered to pay into the royal treasury for the destruction of the Jews.

אסתר ד:ז

וַיִּגְדַּל לוֹ מֶרְדֵּכַי אֶת כָּל אֲשֶׁר קָרְהוּ וְאֶת פְּרִשַׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הֶמֶן לְשָׂקוֹל עַל גְּנֹזֵי הַמֶּלֶךְ בִּיהוּדִים בְּיְהוּדִים לְאַבְדָּם:

10. Esther 7:4

For we have been sold, my people and I, to be destroyed, massacred, and exterminated. Had we only been sold as bondmen and bondwomen, I would have kept silent; for the adversary is not worthy of the king's trouble."

אסתר ז: ד

כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד ולאלו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי כי אין הצר שנה בנזק המלך:

11. Esther 7:10

So they impaled Haman on the stake which he had put up for Mordecai, and the king's fury abated.

אסתר ז: י

ויחלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי וחמת המלך שקכה:

12. Esther Rabbah 3:10

R. Judan and R. Levi in the name of R. Johanan said: Wherever in this book we find the expression "to the king Ahasuerus," the text speaks of the actual king Ahasuerus; wherever we find just "to the king," it may be either sacred or profane.

אסתר רבה ג: י

ר' יודן ור' לוי בשם ר' יוחנן כל מקום שנאמר במגלה זו למלך אחשורוש במלך אחשורוש הכתוב מדבר וכל מקום שנאמר למלך סתם משמש קדש וחול.

13. Isaiah 2:3

And the many peoples shall go and say: "Come, let us go up to the Mount of the LORD, to the House of the God of Jacob; that He may instruct us in His ways, and that we may walk in His paths." For instruction shall come forth from Zion, the word of the LORD from Jerusalem.

ישעיהו ב: ג

והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הרה' אל בית א-לקי יעקב וירנו מדרךיו ונלכה בארחתיו כי מציון תצא תורה ודברה' מירושלם:

14. Megillah 12a

When he showed the riches of his glorious [*tifereth*] kingdom. R. Jose b. Hanina said: This shows that he arrayed himself in priestly robes. It is written here, 'the riches of his glorious [*tifereth*] kingdom', and it is written elsewhere [in connection with the priestly garments], for splendor and for glory, [*tifereth*] (Exod. 28:2).

מגילה יב

בהראתו את עשר כבוד מלכותו אמר רבי יוסי בר חנינא: מלמד שלבש בגדי כהונה: כתיב הכא (אסתר א') יקר תפארת גדולתו וכתוב התם (שמות כ"ח) לכבוד ולתפארת.

15. Esther 7:5-6

⁵Thereupon King Ahasuerus demanded of Queen Esther, "Who is he and where is he who dared to do this?" ⁶"The adversary and enemy," replied Esther, "is this evil Haman!" And Haman cringed in terror before the king and the queen.

אסתר ז: ה-ו

(ה) ויאמר המלך אחשורוש ויאמר לאסתר המלכה מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו לבו לעשות כן: (ו) ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה והמן נבעת מלפני המלך והמלכה:

16. Esther 2:1

Some time afterward, when the anger of King Ahasuerus subsided, he thought of Vashti and what she had done and what had been decreed against her.

אסתר ב:א

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּשֶׁף חֲמַת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוֹשׁ זָכַר אֶת וְשֵׁתֵי וְאֵת אֲשֶׁר עָשְׂתָה וְאֵת אֲשֶׁר נִגְזַר עָלֶיהָ :

17. Megillah 16a

And Esther said, The adversary and enemy, is this evil Haman (Esther 7:6). R. Eleazar said: This informs us that she was pointing to Ahashverosh and an angel came and pushed her hand so as to point to Haman.

מגילה טז

וּתְאִמַּר אֶסְתֵּר אִישׁ צָר וְאוֹיֵב הַמֶּן הִרַע הַזֶּה אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר : מִלְמַד שֶׁהִיְתָה מַחוּוָּה כֻּלְּפֵי אַחֲשֵׁרוֹשׁ, וּבֵא מֵלֶכֶד וְסִטְרָא יְדָה כֻּלְּפֵי הַמֶּן .

18. Megillah 11a

That [hu] is Ahasuerus. [This means that] he persisted in his wickedness from beginning to end.

מגילה יא

הוּא אַחֲשֵׁרוֹשׁ - הוּא בִרְשָׁעוֹ מִתְחִילָתוֹ וְעַד סוּפוֹ .

19. Megillah 15a

Now when Mordechai knew all that was done (Esther 4:1). What [was his cry]? Rab said: He said, 'Haman has raised himself above Ahashverosh'; Shemuel said, 'The upper king has prevailed over the lower king' (euphemistically, meaning the opposite).

מגילה טו

וּמִרְדֵּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, מֵאִי אָמַר? רַב אָמַר : גְּבַה הַמֶּן מֵאַחֲשֵׁרוֹשׁ (רַשִׁי״י : שְׂמֵלְאוּ לְבוֹ לְדַבֵּר מִה שֶׁלֹּא עָלָה עַל לֵב אַחֲשֵׁרוֹשׁ). וְשֵׁמוּאֵל אָמַר : גְּבַר מִלְכָּא עֵילָאָה מִמְלַכָּא תַתָּאָה (רַשִׁי״י : כִּינּוּי הוּא לְהִיפּוּךְ, בְּלִשׁוֹן נִקְיָה).

20. Megillah 14a

Raba said: There is a good reason in that case [of the Exodus from Egypt] because it says [in the Hallel], Praise O servants of the Lord (Ps. 113:1), who are no longer servants of Pharaoh; But can we say in this case, Praise, servants of the Lord and not servants of Ahashverosh? We are still servants of Ahashverosh!

מגילה יד

רַבָּא אָמַר בְּשֵׁלְמַא הַתָּם (תְּהִלִּים קי"ג) הִלְלוּ עַבְדֵי ה' וְלֹא עַבְדֵי פֶרַעַה אֲלֵא הִכָּא הִלְלוּ עַבְדֵי ה' וְלֹא עַבְדֵי אַחֲשֵׁרוֹשׁ אַכְתִּי עַבְדֵי אַחֲשֵׁרוֹשׁ אֲנִי .